

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

“ 02 ”

2023 р.



ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

“ 02 ”

2023 р.



ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ

“ 02 ”

2023 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг»

ступінь вищої освіти – магістра

галузь знань – 23 Соціальна робота

спеціальність – 231 Соціальна робота

освітньо-професійна програма – «Соціальна робота»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	1	2	30	15	5	4	96	150	2
Заочна	1	2	8	4	-	-	138	150	2

29.10.2023р.

Тернопіль – ЗУНУ
2023


Робочу програму склала доцент кафедри психології та соціальної роботи, к.ю.н.,
доцент **Яремко Оксана Михайлівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної
роботи, протокол № 3 від «29» вересня 2023 р.

Завідувач кафедри психології та
соціальної роботи, д.психол.н., професор  - **Андрій ГІРНЯК**

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Соціальна робота»
протокол № 2 від «29» вересня 2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності
к.пед.н., доцент

 **Зоряна КРУПНИК**

Гарант ОП «Соціальна робота»
к.пед.н., доцент

 **Зоряна КРУПНИК**

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЮРИДИЧНИЙ КОНСАЛТИНГ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ»
1. Опис дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг»**

Дисципліна «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 23 “Соціальна робота”	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність: 231 “Соціальна робота”	Рік підготовки: <i>денна</i> – 1 <i>заочна</i> – 1 Семестр: <i>денна</i> – 2 <i>заочна</i> – 2
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>денна</i> – 30 год. <i>заочна</i> – 8 год. Практичні заняття: <i>денна</i> – 15 год. <i>заочна</i> – 4 год.
Загальна кількість годин - 150		Самостійна робота: <i>денна</i> – 96 год., в тому числі тренінг – 4 год. <i>заочна</i> – 138 год. Індивідуальна робота: <i>денна</i> – 5 год.
Тижневих годин: <i>денна</i> форма навчання – 10 год. з них аудиторних – 3,3		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою курсу «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг» є формування системи професійних знань, навичок та умінь практичного застосування компетентностей із метою ефективного здійснення юридичного консультування, організації і механізму юридичного консалтингу у сфері соціальних послуг .

2.2. Завдання вивчення дисципліни зводиться до чотирьох визначальних складових її спроектованого інноваційного змісту:

Знань – оволодіння студентами понятійно-категорійним апаратом, організаційно-економічними і методичними засадами юридичного

консультування як виду юридичної практичної діяльності та ділової послуги з надання професійної правової допомоги у сфері надання соціальних послуг з метою досягнення певного соціально-правового результату.

Умінь – здатність до реалізації у процесі правової допомоги соціальної функції та соціальної відповідальності юридичного консалтингу, принципів юридичного консультування «про-боно» у сфері соціальних послуг.

Норм – нормування міжнародної та вітчизняної нормативно-правової баз, що регламентують професійну діяльність у сфері соціальних послуг.

Цінностей – цінування гуманістичних ідей та ідеалів, що відображені в принципах надання соціальних послуг: дотримання прав людини, прав дитини та прав осіб з інвалідністю; гуманізму; забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; поваги до честі та гідності; толерантності; законності; соціальної справедливості; доступності та відкритості; неупередженості та безпечності; добровільності; індивідуального підходу; комплексності; конфіденційності; максимальної ефективності та прозорості використання надавачами соціальних послуг бюджетних та інших коштів; забезпечення високого рівня якості соціальних послуг.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. ЮРИДИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК НАПРЯМ ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Тема 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг»

Предмет і завдання навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг». Система навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг». Методи вивчення навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг».

Роль навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг» у підготовці фахівців соціальної сфери. Джерела вивчення навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг».

Тема 2. Сучасні тенденції правового регулювання сфери соціальних послуг

Міжнародна співпраця у сфері соціально-економічних прав людини. Конституційне регулювання соціальних і економічних прав і свобод людини і громадянина. Гарантії реалізації соціальних і економічних прав і свобод людини і громадянина.

Розвиток вітчизняного законодавства у сфері соціальних послуг. Роль державних стандартів соціальних послуг.

Тема 3. Правові відносини у сфері надання соціальних послуг

Елементний склад правових відносин у сфері надання соціальних послуг.

Соціальні послуги: поняття, види та класифікація. Надавачі соціальних послуг: система та їх загальна характеристика. Клієнти соціальних послуг та їх правовий статус. Підстави надання соціальних послуг. Складні життєві обставини як підстави виникнення, зміни чи припинення правовідносин у сфері надання

соціальних послуг (інвалідність, вік, стан здоров'я, соціальне становище, життєві звички і спосіб життя тощо).

Тема 4. Юридична практична діяльність: поняття, ознаки та види

Юридична практична діяльність: поняття та головні ознаки. Види юридичної практичної діяльності за її спеціалізацією та галузями права. Юридична практика. Юридичні дії: ведення юридичної справи, тлумачення правових текстів, консультування з правових питань, представництво інтересів суб'єктів права. Правова допомога як форма практичної юридичної діяльності. Безоплатна (первинна та вторинна) правова допомога. Консультаційна діяльність корпоративних (in-house) юристів: характеристики та організація. Адвокатська консультаційна діяльність: особливості та організація. Консультаційна діяльність адвоката як самозайнятої особи. Організаційні характеристики адвокатського бюро, адвокатського об'єднання.

Тема 5. Особливості юридичного консалтингу у сфері соціальних послуг

Юридичний консалтинг: професія, підприємництво, сервісна діяльність. Юридичне обслуговування. Сучасні тенденції розвитку юридичного бізнесу в Україні. Масштабізація та інтернаціоналізація юридичного бізнесу. Міжпослугова інтеграція юридичного обслуговування.

Спеціалізація на окремих індустріях; монополізація послуг з представництва у суді; нові конкуренти. Регулювання юридичного консультування. Професійні громадські об'єднання юристів. Етичні норми юридичного консалтингу.

Тема 6. Види послуг юридичного консалтингу, що надаються клієнтам соціальних служб

Юридичні послуги: визначення, ознаки та типи. Правові знання та правова інформація, що складають зміст юридичних послуг, що надаються клієнтам соціальних служб. Інтеграція правових знань та інформації у процесі юридичного консультування. Юридичні послуги як послуги соціальні, професійні, інтелектуальні, інформаційні, навчальні. Типи юридичних послуг. Юридичні послуги консультативного типу; юридичні послуги-функції як аутсорсинг; юридичні послуги-функції як власні професіональні дії юриста, необхідні для розв'язання правових проблем клієнта. Види юридичних послуг за критеріями спрямованості професіональних дій юристів відповідно до галузей права; типів клієнтів соціальних служб; змісту правових проблем (поточні, стратегічні) клієнтів соціальних служб. Юридичні індустрії та юридичні практики. Пакетні юридичні послуги. Юридичні послуги «online». Юридичні послуги «pro bono».

Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОГО КОНСАЛТИНГУ ДЛЯ НАДАВАЧІВ ТА ОКРЕМИХ КЛІЄНТІВ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Тема 7. Юридичний консалтинг для територіальних громад

Послуги юридичного консалтингу із питань створення в територіальній громаді установ і закладів, необхідних для надання соціальних послуг. Складання

проектів установчих документів установ і закладів територіальної громади з надання соціальних послуг. Консультування, складання письмових правових висновків із питань створення структурного підрозділу виконавчої влади територіальної громади, що здійснює управління у сфері соціального захисту населення. Консультування, складання письмових правових висновків з питань створення служби у справах дітей. Юридичний супровід у створенні надавача соціальних послуг для сімей, дітей та молоді, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах.

Консультування з правових питань, що впливають з організації і проведення визначення потреб населення громади в соціальних послугах.

Консультування з правових питань, що впливають з планування і бюджетування соціальних послуг.

Складання експертних висновків з конкретних питань, що потребують експертної оцінки і вирішення з позиції чинного законодавства та з врахуванням правозастосовчої практики у сфері надання соціальних послуг. Експертиза договорів та судових документів. Участь в переговорах з питань, що стосуються надання територіальною громадою базових соціальних послуг особам, які знаходяться у складних життєвих ситуаціях. Юридичне консультування та супровід в суді.

Тема 8. Юридичний консалтинг для небюджетних надавачів соціальних послуг

Консультування та розроблення установчих документів із створення не бюджетних юридичних осіб – надавачів соціальних послуг. Складання письмових висновків із правових питань, що стосуються організації надання соціальних послуг особам, що знаходяться у складних життєвих ситуаціях. Експертиза договорів із надання соціальних послуг, а також документів із співпраці з територіальними громадами та іншими бюджетними установами щодо організації надання соціальних послуг. Участь в переговорах небюджетних надавачів соціальних послуг з отримувачами соціальних послуг, органами місцевого самоврядування, органами державної влади тощо. Юридичне консультування та супровід в суді.

Тема 9. Юридична допомога представникам соціально вразливих груп населення

Нормативно-правова база, яка регламентує роботу із соціально вразливим групами населення. Основні соціальні гарантії та пільги для ветеранів війни. Юридична допомога ветеранам АТО та членам їхніх родин; тимчасово переміщеним особам, особам, які знаходяться у складній життєвій ситуації. Консультування, складання висновків АТО та членам їхніх родин; тимчасово переміщеним особам, особам, які знаходяться у складній життєвій ситуації, з питань, що стосуються отримання ними соціальних послуг. Експертні висновки з конкретних питань, що потребують експертної оцінки і вирішення з позиції чинного законодавства та з врахуванням правозастосовчої практики у сфері надання соціальних послуг. Експертиза договорів та судових документів. Участь в переговорах з питань, що стосуються проблем ветеранів АТО та членів їхніх

родин; тимчасово переміщених осіб, осіб, які знаходяться у складній життєвій ситуації. Юридичне консультування та супровід в суді.

Тема 10. Послуги юридичного консалтингу, що надаються людям, які мають функціональні обмеження

Правовий статус осіб з інвалідністю у відповідності до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». Державний стандарт соціальної послуги підтриманого проживання осіб з інвалідністю. Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності. Договір про надання соціальної послуги особам з інвалідністю. Консультування з питань, пов'язаних із правом осіб з інвалідністю на соціальне обслуговування в державній, муніципальній і недержавній системах соціальних служб і захисту своїх інтересів. Надання допомоги в підготовці і поданні скарг на дії або бездіяльність соціальних служб або працівників цих служб, які порушують законні права осіб з інвалідністю. Допомога в оформленні документів. Консультування з приводу прав, законних інтересів, пільг і переваг, соціальних виплат осіб з інвалідністю. Інші послуги юридичного консалтингу особам з інвалідністю.

Тема 11. Особливості юридичного консалтингу осіб, які постраждали від домашнього насильства

Правовий статус осіб, які постраждали від насильства в сім'ї. Консультування осіб, що постраждали від домашнього насильства. Захист прав та інтересів осіб, що постраждали від домашнього насильства. Сприяння в отриманні безоплатної допомоги адвоката в порядку, визначеному законодавством. Надання допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства у поданні скарг на дії (рішення) або бездіяльність державних органів та соціальних установ або працівників цих органів та служб, що порушують законні права громадян при боротьбі із домашнім насильством.

Інші послуги юридичного консалтингу особам, що постраждали від насильства у сім'ї.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг» (денна форма навчання)

Перелік тем	Кількість годин				
	Лекції	Прак-тичні заняття	Само-стійна робота	Індиві-дуальна робота	Контро-льні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Юридичне консультування як напрям юридичної практичної діяльності у сфері соціальних послуг</i>					
Тема 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг».	2		8	-	-
Тема 2. Сучасні тенденції правового регулювання надання соціальних послуг.	2	2	9	1	-

Тема 3. Правові відносини у сфері надання соціальних послуг.	4	2	9	1	-
Тема 4. Юридична практична діяльність: поняття, ознаки та види.	4		9	1	-
Тема 5. Особливості юридичного консалтингу у сфері соціальних послуг.	2	2	8	-	-
Тема 6. Види послуг юридичного консалтингу, що надаються клієнтам соціальних служб.	2	2	9	1	МКР – 2 год.
<i>Змістовий модуль 2. Особливості юридичного консалтингу для надавачів та окремих клієнтів соціальних послуг</i>					
Тема 7. Юридичний консалтинг для територіальних громад.	2		8	-	-
Тема 8. Юридичний консалтинг для небюджетних надавачів соціальних послуг.	4	2	9	-	-
Тема 9. Юридична допомога представникам соціально вразливих груп населення.	2	2	9	-	-
Тема 10. Послуги юридичного консалтингу, що надаються людям, які мають функціональні обмеження.	2	2	9	-	-
Тема 11. Особливості юридичного консалтингу осіб, які постраждали від домашнього насильства.	4	1	9	1	РКР – 2 год.
Разом	30	15	96	5	

(заочна форма навчання)

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Юридичне консультування як напрям юридичної практичної діяльності у сфері соціальних послуг</i>			
Тема 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг».	1	-	10
Тема 2. Сучасні тенденції правового регулювання надання соціальних послуг.	1	-	15
Тема 3. Правові відносини у сфері надання соціальних послуг.	-	-	10
Тема 4. Юридична практична діяльність: поняття, ознаки та види.	1	-	15
Тема 5. Особливості юридичного консалтингу у сфері соціальних послуг.	-	-	10
Тема 6. Види послуг юридичного консалтингу, що надаються клієнтам соціальних служб.	1	2	15
<i>Змістовий модуль 2. Особливості юридичного консалтингу для надавачів та окремих клієнтів соціальних послуг</i>			
Тема 7. Юридичний консалтинг для територіальних громад.	1	-	10
Тема 8. Юридичний консалтинг для небюджетних надавачів соціальних послуг.	-	-	15
Тема 9. Юридична допомога представникам соціально	1	-	15

вразливих груп населення.			
Тема 10. Послуги юридичного консалтингу, що надаються людям, які мають функціональні обмеження.	1	-	10
Тема 11. Особливості юридичного консалтингу осіб, які постраждали від домашнього насильства.	1	2	13
Разом	8	4	138

5. Тематика практичних занять з дисципліни

Практичне заняття №1

Тема: Сучасні тенденції правового регулювання сфери соціальних послуг.

Мета: ознайомитись із сучасними тенденціями правового регулювання сфери соціальних послуг.

Питання для обговорення:

1. Міжнародна співпраця у сфері соціально-економічних прав людини.
2. Конституційне регулювання соціальних і економічних прав і свобод людини і громадянина.
3. Гарантії реалізації соціальних і економічних прав і свобод людини і громадянина.
4. Розвиток вітчизняного законодавства у сфері соціальних послуг.
5. Роль державних стандартів соціальних послуг.

Практичне заняття №2

Тема: Правові відносини у сфері надання соціальних послуг.

Мета: дослідити правові відносини у сфері надання соціальних послуг.

Питання для обговорення:

1. Елементний склад правових відносин у сфері надання соціальних послуг.
2. Соціальні послуги: поняття, види та класифікація.
3. Надавачі соціальних послуг: система та їх загальна характеристика.
4. Клієнти соціальних послуг та їх правовий статус.
5. Підстави надання соціальних послуг.
6. Складні життєві обставини як підстави виникнення, зміни чи припинення правовідносин у сфері надання соціальних послуг (інвалідність, вік, стан здоров'я, соціальне становище, життєві звички і спосіб життя тощо).

Практичне заняття №3

Тема: Особливості юридичного консалтингу у сфері соціальних послуг.

Мета: ознайомитись із особливостями юридичного консалтингу у сфері соціальних послуг.

Питання для обговорення:

1. Юридичний консалтинг: професія, підприємництво, сервісна діяльність.
2. Юридичне обслуговування.
3. Сучасні тенденції розвитку юридичного бізнесу в Україні.
4. Масштабізація та інтернаціоналізація юридичного бізнесу.
5. Міжпослугова інтеграція юридичного обслуговування.

6. Спеціалізація на окремих індустріях; монополізація послуг з представництва у суді; нові конкуренти.
7. Регулювання юридичного консультування.
8. Професійні громадські об'єднання юристів. Етичні норми юридичного консалтингу.

Практичне заняття №4

Тема: Види послуг юридичного консалтингу, що надаються клієнтам соціальних служб.

Мета: розглянути види послуг юридичного консалтингу, що надаються клієнтам соціальних служб.

Питання для обговорення:

1. Юридичні послуги: визначення, ознаки та типи.
2. Правові знання та правова інформація, що складають зміст юридичних послуг, що надаються клієнтам соціальних служб.
3. Інтеграція правових знань та інформації у процесі юридичного консультування. Юридичні послуги як послуги соціальні, професійні, інтелектуальні, інформаційні, навчальні.
4. Типи юридичних послуг. Юридичні послуги консультативного типу; юридичні послуги-функції як аутсорсинг; юридичні послуги-функції як власні професіональні дії юриста, необхідні для розв'язання правових проблем клієнта. Види юридичних послуг за критеріями спрямованості професіональних дій юристів відповідно до галузей права; типів клієнтів соціальних служб; змісту правових проблем (поточні, стратегічні) клієнтів соціальних служб.
5. Юридичні індустрії та юридичні практики. Пакетні юридичні послуги.
6. Юридичні послуги «online». Юридичні послуги «pro bono».

Практичне заняття №5

Тема: Юридичний консалтинг для небюджетних надавачів соціальних послуг.

Мета: розглянути юридичний консалтинг для небюджетних надавачів соціальних послуг.

Питання для обговорення:

1. Консультування та розроблення установчих документів із створення не бюджетних юридичних осіб – надавачів соціальних послуг.
2. Складання письмових висновків із правових питань, що стосуються організації надання соціальних послуг особам, що знаходяться у складних життєвих ситуаціях.
3. Експертиза договорів із надання соціальних послуг, а також документів із співпраці з територіальними громадами та іншими бюджетними установами щодо організації надання соціальних послуг.
4. Участь в переговорах небюджетних надавачів соціальних послуг з отримувачами соціальних послуг, органами місцевого самоврядування, органами державної влади тощо.
5. Юридичне консультування та супровід в суді.

Практичне заняття №6

Тема: Юридична допомога представникам соціально вразливих груп населення.

Мета: сформувати в студентів знання стосовно юридичної допомоги представникам соціально вразливих груп населення.

Питання для обговорення:

1. Нормативно-правова база, яка регламентує роботу із соціально вразливим групами населення.
2. Основні соціальні гарантії та пільги для ветеранів війни. Юридична допомога ветеранам АТО та членам їхніх родин; тимчасово переміщеним особам, особам, які знаходяться у складній життєвій ситуації.
3. Консультування, складання висновків ветеранам АТО та членам їхніх родин; тимчасово переміщеним особам, особам, які знаходяться у складній життєвій ситуації, з питань, що стосуються отримання ними соціальних послуг.
4. Експертні висновки з конкретних питань, що потребують експертної оцінки і вирішення з позиції чинного законодавства та з врахуванням правозастосовчої практики у сфері надання соціальних послуг.
5. Експертиза договорів та судових документів. Участь в переговорах з питань, що стосуються проблем ветеранів АТО та членів їхніх родин; тимчасово переміщених осіб, осіб, які знаходяться у складній життєвій ситуації.
6. Юридичне консультування та супровід в суді.

Практичне заняття №7

Тема: Послуги юридичного консалтингу, що надаються людям, які мають функціональні обмеження.

Мета: ознайомити студентів із послугами юридичного консалтингу, що надаються людям, які мають функціональні обмеження.

Питання для обговорення:

1. Правовий статус осіб з інвалідністю у відповідності до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».
2. Державний стандарт соціальної послуги підтриманого проживання осіб з інвалідністю. Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності. Договір про надання соціальної послуги особам з інвалідністю.
3. Консультування з питань, пов'язаних із правом осіб з інвалідністю на соціальне обслуговування в державній, муніципальній і недержавній системах соціальних служб і захисту своїх інтересів.
4. Надання допомоги в підготовці і поданні скарг на дії або бездіяльність соціальних служб або працівників цих служб, які порушують законні права осіб з інвалідністю.
5. Допомога в оформленні документів. Консультування з приводу прав, законних інтересів, пільг і переваг, соціальних виплат осіб з інвалідністю.
6. Інші послуги юридичного консалтингу особам з інвалідністю.

Практичне заняття №8

Тема: Особливості юридичного консалтингу осіб, які постраждали від домашнього насильства.

Мета: ознайомити студентів із особливостями юридичного консалтингу осіб, які постраждали від домашнього насильства.

Питання для обговорення:

1. Правовий статус осіб, які постраждали від насильства в сім'ї.
2. Консультування осіб, що постраждали від домашнього насильства.
3. Захист прав та інтересів осіб, що постраждали від домашнього насильства.
4. Сприяння в отриманні безоплатної допомоги адвоката в порядку, визначеному законодавством.
5. Надання допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства у поданні скарг на дії (рішення) або бездіяльність державних органів та соціальних установ або працівників цих органів та служб, що порушують законні права громадян при боротьбі із домашнім насильством.
6. Інші послуги юридичного консалтингу особам, що постраждали від насильства у сім'ї.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) - форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. КПЗ виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів, це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять.

Види КПЗ з навчальної дисципліни

«Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг»:

- підготовка наукової статті або тез наукової доповіді до друку;
- виступ на наукових конференціях;
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- конспект з теми за заданим або власно розробленим студентом планом;
- реферат за темою або з вузької проблематики;
- розв'язання та складання практичних, ситуативних задач і завдань різного рівня з теми, модуля або курсу;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, модуля, курсу).
- виготовлення схем, розроблення структурно-функціональних схем різних етапів правового супроводу клієнтів соціальних служб, алгоритмів дій фахівців у сфері соціальної роботи, аналіз даних соціальної статистики, розроблення макетів кейсів, що стосуються питань правового супроводу клієнтів соціальних послуг.
- написання есе, творчих завдань тощо.

Варіанти КПЗ з навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг» у вигляді написання контрольного завдання (есе) на тему:

1. Особливості юридичного консалтингу особам похилого віку.
2. Проблемні аспекти надання юридичних послуг із відновлення втрачених документів внутрішньо переміщеним особам.
3. Особливості консультування та надання юридичних послуг в суді у справах із відшкодування збитків, завданих житлу населення в зоні АТО.
4. Тенденції розвитку юридичного консалтингу у сфері соціальних послуг.
5. Організаційно-правові форми соціального захисту населення.
6. Соціальні послуги у різних сферах життєдіяльності інвалідів: проблеми правового регулювання.
7. Юридичне консультування з питань діяльності соціальної служби сім'ї та охорони материнства.
8. Консультування з форм правового захисту дитинства в Україні.
9. Поняття і особливості правового регулювання професійної діяльності в соціальній сфері.
10. Вплив адвокатської монополії на якість надання юридичних послуг в Україні.
11. Експертиза шлюбного договору як одна із послуг юридичного консалтингу.
12. Соціально-правовий захист і здійснення представництва інтересів військовослужбовців.
13. Утримання та обслуговування інвалідів та престарілих громадян у спеціальних будинках-інтернатах: правовий аспект.
14. Форми утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: правовий аспект.
15. Юридичний супровід у створенні прийомної сім'ї і в отриманні нею соціальних послуг.
16. Юридичний супровід у справах з усиновлення дітей громадянами України та іноземцями.
17. Конфлікт інтересів у роботі консультантів / адвокатів.
18. Винагорода консультантів за договорами з клієнтами.
19. Спори клієнтів соціальних служб проти адвокатів і спори клієнтів соціальних служб проти юридичних фірм.
20. Професійна етика консультантів/ адвокатів.

Вимоги до оформлення виконаного завдання (есе):

Обсяг виконаного контрольного завдання - 10-12 сторінок тексту з наступними параметрами сторінки формату А4: верхнє поле - 25 мм; нижнє поле - 25 мм; лівє поле - 35 мм; правє поле - 15 мм. Півтора інтервал, розмір шрифту 14, гарнітура Times New Roman, виноски друкуються 10 шрифтом.

Нумерація сторінок проводиться у верхній частині листка (по центру або праворуч). 1-а сторінка - титульний листок - не нумеруються. Не допускаються вставки на полях і між рядків.

Вимоги до структури виконаного контрольного завдання (есе):

Структура виконаного контрольного завдання включає:

- титульний листок;
- зміст (зміст);
- теоретичне питання, кожне з питань виноситься в заголовок окремо;

– список літератури, використаної в процесі виконання контрольного завдання.

Список літератури є обов'язковою складовою частиною виконаного контрольного завдання. У нього включаються нормативні правові акти та інші джерела, які були використані при написанні роботи (навчальні видання, монографії, збірники статей, публікації в періодичних виданнях). При складанні списку літератури спочатку наводиться список нормативних правових актів (по ієрархії), офіційних актів судових органів, матеріалів судової практики, а потім - спеціальна і наукова література в алфавітному порядку прізвищ авторів або назв (якщо джерело є колективною працею або збіркою).

Вимоги до змісту виконаного контрольного завдання (есе):

Виконане контрольне завдання має бути структурно чітко вибудоване, демонструвати логічну послідовність викладеного матеріалу, стислість і чіткість формулювань. Воно повинно відобразити власне розуміння студентом суті питання, здатність самостійно використовувати літературні джерела, вміння пов'язувати теоретичні положення з їх практичним застосуванням і формулювати висновки.

Текст виконаного контрольного завдання повинен бути об'ємним і містити стислий і, разом з тим, досить повний виклад суті теми. При цьому робота не повинна полягати в дослівному переписуванні літературних джерел, простому переказі підручників, навчальних посібників, механічній компіляції літературних джерел.

7. Самостійна робота студентів

№ п/п	Тема
1	Тема 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг»
2	Тема 2. Сучасні тенденції правового регулювання надання соціальних послуг.
3	Тема 3. Правові відносини у сфері надання соціальних послуг
4	Тема 4. Юридична практична діяльність: поняття, ознаки та види
5	Тема 5. Особливості юридичного консалтингу у сфері соціальних послуг
6	Тема 6. Види послуг юридичного консалтингу, що надаються клієнтам соціальних служб
7	Тема 7. Юридичний консалтинг для територіальних громад
8	Тема 8. Юридичний консалтинг для небюджетних надавачів соціальних послуг
9	Тема 9. Юридична допомога представникам соціально вразливих груп населення
10	Тема 10. Послуги юридичного консалтингу, що надаються людям, які мають функціональні обмеження
11	Тема 11. Особливості юридичного консалтингу осіб, які постраждали від домашнього насильства

8. Тренінг з дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг»

Тема тренінгу

«Особливості укладення договорів із юридичного консалтингу суб'єктам системи надання соціальних послуг»

Трєнінг (англ. *training*) - це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. *to train* - виховувати, навчати) - комплекс вправ для тренування в чому-небудь. Тренування - система підготовки організму людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Основна мета тренінгу – формування умінь студентів складати проекти договорів із юридичного консалтингу суб'єктам системи надання соціальних послуг та формування уявлення про коло юридичних послуг, що можуть надаватися суб'єктам системи надання соціальних послуг.

Завдання тренінгу: сформувати практичні навички у студентів складати проекти договорів із надання різних видів соціальних послуг та здійснювати правовий супровід клієнтів соціальних служб під час їх укладання.

Даний тренінг складається із серій практичних вправ, під час виконання яких студенти можуть оволодіти необхідними вміннями і практично використати набуті теоретичні знання і сформовані практичні навички у своїй майбутній професії.

Порядок проведення тренінгу:

Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування за кожним змістовим модулем;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання виконання КППЗ.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Юридичний консалтинг у сфері соціальних послуг» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для заліку:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)
30%	40%	30%
1. Усне опитування під час занять (6 тем по 5 балів = 30 балів). 2. Письмова робота 70 балів	1. Усне опитування під час занять (5 тем по 5 балів = 25 балів). 2. Письмова робота 75 балів	1. Написання КППЗ, яке виконується у формі проєкту договору із юридичного консалтингу суб'єктам системи надання соціальних послуг = 60 балів 2. Захист КППЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій та практичних занять	1-11
2.	Програмне забезпечення: Microsoft Office Word, Microsoft PowerPoint, AIMP, Moodle.	1-11
3.	Технічне забезпечення: ноутбук, проєктор.	1-11

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

I. Міжнародно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН від 16 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Ради Європи від 04 листопада 1950 р. (редакція від 02 жовтня 2013 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).
4. Європейська соціальна хартія (переглянута) Ради Європи (редакція від 07 вересня 2016 р.) від 03 травня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062/card2#Card (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).
5. Конвенція про права осіб з інвалідністю (Конвенція про права інвалідів) ООН від 13 грудня 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71/card2#Card (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

6. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми Ради Європи від 16 травня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858#Text (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

II. Закони України:

7. Конституція України від 28 червня 1996 р. (редакція від 01 січня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

8. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III (редакція від 01 січня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#n1309> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

9. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV (редакція від 05 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

10. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/card2#Card> (дата звернення: 16 серпня 2022 р.).

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X (редакція від 08 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

12. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (редакція від 05 серпня 2021 р.) (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

13. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (редакція від 08 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

14. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

15. Господарський процесуальний кодекс України від 06 листопада 1991 р. № 1798-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

16. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

17. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 18. Ст. 73. (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

18. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02 березня 2015 р. № 222-VIII (редакція від 01 липня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

19. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (редакція від 29 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/card4#History> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

20. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III (редакція від 17 березня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

21. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України 22 жовтня 1993 р. № 3551-XII (редакція від 01 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

22. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України 16 грудня 1993 р. № 3721-XII (редакція від 01 січня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

23. Про протидію торгівлі людьми: Закон України 20 вересня 2011 р. № 3739-VI (редакція від 01 січня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

24. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. (редакція від 16 липня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

25. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 грудня 2017 р. № 2229-VIII (редакція від 01 січня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

26. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

27. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 р. № 3460-VI (редакція від 18 липня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

28. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 р. № 2342-IV (редакція від 31 грудня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

III. Підзаконні нормативно-правові акти України:

29. Про деякі заходи щодо забезпечення права громадян на якісні та безпечні соціальні послуги: Указ Президента України від 29 січня 2021 р. № 30/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/30/2021#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

30. Деякі питання соціального і правового захисту осіб, позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2019 р. № 1122 (редакція від 07 липня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1122-2019-%D0%BF/card2#Card> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

31. Деякі питання здійснення контролю за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги»: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 р. № 427 (редакція від 25 травня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/427-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

32. Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 р. (редакція від 25 травня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

33. Про організацію надання соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

34. Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 р. (редакція від 04 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16 серпня 2023 р.).

Література:

Основна:

35. Бурлака О. С. Проблеми соціального захисту, сім'ї, дитинства, материнства та батьківства в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2019. 419 с.

36. Захист дітей від бідності: роль прав у Раді Європи. Іфа Нолан. © Рада Європи, листопад 2019. 56 с.

37. КОМПАС. Посібник з освіти з прав людини за участю молоді. Друге видання, переглянуте у 2020 році. Патриція Брандер. Лор де Вітте. Націла Гані. Руї Гомеш. Еллі Кін. Анастасія Нікітіна. Юстина Пінкевічюте. Видавництво «Право» Національної академії правових наук України та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, 2020. 490 с. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe> (дата звернення: 17 серпня 2023 р.).

38. Особливості надання медичних та соціальних послуг для вразливих категорій населення з використанням гендерно-чутливого підходу : навчальний посібник / Ярошенко А. О., Варбан М. Ю., Шульга Л. О. та ін.; за заг. ред. Ярошенко А. О. Київ : МБФ «Альянс громадського здоров'я», 2017. 112 с. URL: <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/posibnyk.pdf> (дата звернення: 17 серпня 2023 р.).

39. Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. Видання друге, доповнене та оновлене. Київ: Благодійний фонд «Здоров'я жінки і планування сім'ї», 2020. 104 с.
40. Pyaneandee Coomara. International Disability Law A Practical Approach to the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities. 2019. pp. 250.
41. Jackie Gulland, Gender, Work and Social Control: A Century of Disability Benefits. London: Palgrave Macmillan Press, 2019, pp. 240.
42. Disability Laws and Acts by Country/Area. URL: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/disability-laws-and-acts-by-country-area.html> (дата звернення: 16 серпня 2021 р.).
43. COMPASS. Manual for human rights education with young people 2nd edition, updated in 2020. Written by Patricia Brander Laure De Witte Nazila Ghanea Rui Gomes Ellie Keen Anastasia Nikitina Justina Pinkeviciute. Council of Europe. 2020. pp. 486.

Допоміжна:

44. Любецька М. М. Аналіз зарубіжного досвіду надання соціальних послуг, здійснення соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах. *Економіка та держава*. 2018. № 19. С. 109-116.
45. Плани практичних занять і завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Юридичний консалтинг» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-консалтинг» денної форми навчання / уклад. О. С. Марченко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 67 с.
46. Право знати: Захист прав дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/multymedia/zahyst-prav-ditej-yaqa-opynylyasya-u-skladnyh-zhyttyevyh-obstavynah/> (дата звернення: 16 серпня 2022 р.).
47. Соціальні послуги окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах, та порядок їх надання. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96_%D0%BF%D0%BE%D (дата звернення: 16 серпня 2022 р.).
48. Соціально-правовий захист різних категорій населення: європейський вимір. Збірник наукових праць. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2020. 124 с.
49. Яремко О., Шафранський В. Інформування про медіацію як повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. Вип. 4. 632-637.
50. Яремко О. Право на медіацію як соціальну послугу: проблеми реалізації в територіальних громадах України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. Том. 2. Вип. 78. 419-424.
51. Cherneta Svitlana, Bychuk Iryna. Składniki kompetencji płciowej nadawców usług społecznych. *Knowledge. Education. Law. Managtmnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. 2019. № 3-4.
52. Ploszka Adam. A Homeless Bill of Rights as a New Instrument to Protect the Rights of Homeless Persons. *The European Constitutional Law Review (Eu Const)*. Published online by Cambridge University Press: 03 December 2020. № 2. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/european-constitutional-law-review/article/homeless-bill-of-rights-as-a-new-instrument-to-protect-the-rights-of-homeless-persons/9F3980856738486AB50DE6F014393B2B> (дата звернення: 16 серпня 2022 р.).
53. The Consultant's Legal Guide : E-book PDF. URL: <https://anyflip.com/ahpyg/sgea/basic> (дата звернення: 16 серпня 2022 р.).

Інтернет-ресурси

54. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй - <https://www.un.org>
55. Офіційний сайт Ради Європи - <https://www.coe.int>
56. Офіційний сайт Європейського Союзу - <https://eeas.europa.eu>
57. Офіційний сайт Верховної Ради України - <https://www.rada.gov.ua>
58. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України - <https://www.kmu.gov.ua>

59. Офіційний сайт Міністерство соціальної політики України - <https://www.msp.gov.ua>
60. Офіційний сайт Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua>
61. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки - [http:// mon.gov.ua](http://mon.gov.ua)
62. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини - <https://www.ombudsman.gov.ua>
63. Офіційний сайт Європейської федерації асоціацій консультантів з економіки та управління - <http://www.feaco.org> FEACO
64. Офіційний сайт Інституту менеджмент-консультантів США - <http://www.imcusa.org/> IMC USA
65. Консалтингова онлайн - платформа Consultancy UK. - <http://www.consultancy.uk>